

OPTEGNELSER FRA KALLERUP I ÅRENE OMKRING 1930.

Niels Bojer Thomsen, Beersted fortæller:

Jeg er født i Sperring 1920 lidt nord for „Lille Todbøl" mark, og nærmeste nabo til maler Andersen og hans mor Dorthea, som var født i 1870 på Todbøl Mark, nu Brendhøjvej 4, og havde gået i Kallerup gamle Skole. Vi flyttede til Kallerup i 1926 nord for kirken, den ejendom hvor nu Aage Langgaard bor. På den tid lå der lidt mod vest et lille stråtækt hus, der hvor nu Kallerupvej 16 ligger.

Der boede Svend Kristensen, hans kone Line og datteren Maren, en søn var den kendte hestehandler Chr. Smed Kristensen, Thisted. Desuden var der vistnok to børn mere, men de boede ikke heromkring. På modsat side af vejen lå en gård med stuehuset vendt mod øst, og stald og lade mod syd. Der havde Svend Kristensen boet, det var hans fødegård og måske en slægtsgård. Samme Svend var en god fortæller, han havde kørt med køer for en harve med trætænder. På den tid havde vi noget, der hed oksebrems, et insekt som i varmt vejr (beesvejl) stak kreaturerne så de måtte hjem og på stald; den blev først udryddet o. 1940. Når Svend så var ude og køre med køerne og det blev "bissevejr", så sagde han, at så havde Svend mest lyst til at kravle bag af vognen. Og det skønt han må have været en stor og kraftig mand, for selv som 80-årig var han vel ved magt.

Gården solgte han i 1918 til Bertel Dige, han byggede ny stald og lade i 1927 på samme plads, hvor det gamle havde ligget, i 1927 byggede han stuehus lidt længere mod syd. I 1936 skulle gården have navn, og Svend sagde da, den skal hedde "Mølholm ", - Hvorfor dog det? - Jo, Skjoldborg Mølle havde ligget ved gården, og holmen ude i Sperring Sø havde hørt til. Der havde Svend været med ude og lede efter mågeæg. Svend fortalte, at da tyskerne var her i 1864 brændte de møllen af, enten med vilje - eller ved et uheld, og han måtte da løbe med skriftligt bud (måske fra brandfogeden til Herredskontoret i Thisted, og der stod bl.a. - I dette øjeblik brænder Skjoldborg Mølle. Så er spørgsmålet: - Lå den i Skjoldborg eller i Kallerup.

Man kan måske sige, det var et mærkeligt sted at lægge en mølle, men Kallerup havde jo hovedgårdene, måske er det forklaringen? Svend har aldrig fortalt, at han eller hans far har haft møllen, derimod har Jens Skriver sagt, at gården var solidt bygget, da den var bygget af en møller, de var jo som regel "holdne" folk. Efter sigende var det jo sådan, at når der blev holdt bryllup - sad man således til højboards: først præst, så degn og derefter møllerens.

Lidt længere mod øst var der det som kaldtes Kirkesø eller sig. Der var noget grundt vand, hvor vi om vinteren uden risiko kunne løbe på is. På kirkehøjen kørte vi i kane, når der var sne, lige nord for højen var der noget som kaldtes Ør-grave. Nord for kirken lå der et lille gammelt hus, der boede Ann Skriver, hun var enke og boede der

meget lidt, for i 1926 havde hun taget ophold hos en datter og svigersøn, Anine og Chr. Brogaard, og derfor blev huset revet ned i 1928. Hun og manden havde været gravere ved kirken, men nu passede hun bare ringningen og kirken, begravelserne var overtaget af hendes søn, Martin Skriver Kristensen, som boede Beerstedvej 24.

Kirken så jo næsten ud som i dag, i 1936 kom der ny sokkel på, og en del mur blev bygget om, hele vestgavlen og der kom nyt klokketårn på, med ny klokke og plads til den gamle nedenunder. Den havde før hængt i en klokkestabel ved korgavlen.

I 1936 var pastor Holst præst i Skjoldborg - Kallerup, efter sigende skulle han have faet et brev fra en som boede i U.S.A. Han havde som dreng tjent i "Kvintladen", nu Ladetoften 4, og havde da hørt på den gamle klokkes sprøde klang, nu ville han skænke kirken en ny klokke. Pastor Holst måtte da lade ham vide, at midlerne var skaffet til veje af beboerne - 4.000 kr.- men de kunne svært godt tænke sig at få en ny altertavle, så hvis pengene måtte gå til det, ville de med tak modtage dem. Således blev det, altertavlen kostede også 4.000 kr. Førhen stod på alteret det kors, som nu hænger på kirkens nordvæg, nogle år forinden - 1932 - blev der lagt nyt bræddegulv i kirken, lidt tidligere kom der fliser i koret. Inden vi forlader kirken, må vi huske på, at der også er kommet elektrisk lys og centralvarme og en ny gitterlåge. Så stort set ser den ud som dengang, måske var den en smule mere hyggelig.

Ejendommen nord for dammen var så vort hjem fra 12-2-1926 til 30-4-1950. Den var opført efter brand sidst i 1800-tallet, før den tid havde der ligget et gammelt hus, eller ejendom, som var bygget på en hedelod fra Ladetoften 2 (fortalt af Jens Skriver), på den tid o. 1900 var der ingen vej fra syd til ejendommen, måske var der en " told " (lille dige) man kunne gå på. Kom man kørende skulle man enten med den gamle skolevej, eller ned om Stive Mose.

Den jord som lå syd og øst for ejendommen kaldte vi "æ skueljord", da det havde tilhørt skolen indtil 1910. Øst for ejendommen og syd for den dam, vi kaldte Støvrings Dam, havde den gamle skole ligget, Børnene gled naturligvis på is der, en gang gik en dreng igennem isen og druknede. Børnene ville efter sigende prøve at danne kæde, men det turde læreren ikke lade dem gøre. Vejen til den gamle skole gik lige mod vest forbi vores ejendom - fortalt af Dorthea Andersen, Sperring -.

Da vi havde boet der i ca. 20 år, var der en dag en ø midt ude i dammen, ca. 3 gange 3 meter, som ganske stille drev med vinden mod land, det var gammel tørvejord. Jens Skriver fortalte da, at dammen og den sydlige del af skolejorden engang havde hørt til hans gård (Mølholm), og dammen som jo var en gammel tørvegrav, var lejet ud til en mand, med det formål at han kunne bruge den til tørreplads. Den ret havde han, så længe der var tørvejord, og derfor var der blevet lidt tilbage, så kunne han stadig bruge tørrepladsen til - ja, hvem ved.

Nogle sagde, at Støvring Dam var meget dyb, måske 5-6 alen.

Øst for kirken ligger så den nuværende "gamle skole" - den er også væk nu - og i stedet er bygget et træhus. Læreren hed Eriksen, han var lærer fra 1914 - 1919, desuden var der jo fru Eriksen, samt en datter, der blev gift med pastor Holst, og en søn som læste til dyrlæge, han døde som kun 20-årig. Min lærer har jeg kun godt at sige om, jeg mindes min skoletid som en dejlig tid, med ene gode minder. Lærer Eriksen var noget speciel, der skulle selvfølgelig arbejdes. Var der noget vi ikke kunne, skulle vi sige til, for - som han sagde - jeg får jo min løn for at lære jer noget. Den første lærebog vi havde, var naturligvis ABC'en, den hed "Myrebogen". På forsiden var et billede af en dreng og en pige, som stod og kiggede på en myretue, og der var et vers som lød: "Se du er af fornem menneskeslægt, og myren er kun et lille insekt, men flittigt den bruger de ringe kræfter, og det må du lære at gøre den efter."

Syd for skolen ligger den omtalte Jens Skriver Jensens gård, som sønnen ejer i dag. Det er en gammel slægtsgård fra 1700-tallet, foruden familien boede også Jens Skriver's far - Chr. Skriver der. De var begge gode fortællere, især Jens Skriver, når han først kom i gang. Han havde bygget det meste af gården op, stuehuset, som blev bygget i 1912, kostede ca. 4.000 kr., det er 12 alen bredt og 40 alen langt, og det er lavet godt. Skorsten, tag og vinduer er stadig det samme. Lidt længere mod øst og lige syd for Grandetoften 4 helt nede mod det sydlige skel, lå en meget gammel ejendom. Stuehus og stald lå øst - vest, og laden i syd - nord, den var tækket med strå og pap. Der boede Laust Støvring og Mariane, de var et par meget gamle folk, Laust kørte en gang om ugen post til Thisted, så kunne man få bud med. Ejendommen blev senere bygget op af sønnen Martin i 1941, nu Grandetoften 4.

Vejen ned til den gamle ejendom gik lige øst om stuehusets gavl, svingede lidt til højre og gik så lige over det førnævnte syd - skel, der lå en gammel gård, og vejen var fælles for dem begge. Der boede Mathis, hvor gammel han var, ved jeg ikke, han var en lille gesvindt mand med et godt mundtøj - noget af en charmetrold, han løb meget fra dør til dør.

Vejen mandede ud i Kallerupvej. Huset er revet ned for mange år siden, og jorden hører nu til Kallerup Vadested 4. Konen syede for folk, og skaffede derved føden til familien, de levede i meget små kår. De tre huse på selve Grandetoften lå der ikke dengang, vejen fortsatte dengang syd om Ladetoften 1, i den var der både købmand, cykelhandler og skomager. Cykelhandleren ejede huset, han var bror til skomageren, butikken var lejet ud til en kommis. M. Høje, det var det hus der sidst var bygget på hjørnet af Grandetoften og Ladetoften.

Vest om den gamle butik gik en privat vej hen til en gård, der boede Niels Knudsen, han havde købt den i 1894 af en Jacobsen, den havde været betydelig større, idet han og en bror havde delt den, broderen havde så fået udmarken og bygget Kallerupvadested 6, den blev siden overtaget af sønnen Jørgen Knudsen, nu er den nedlagt, og jorden hører til Kallerupvadested 7.

Når vi fortsætter syd om den gamle butik, lå der straks efter på højre hånd en ejendom, den var opført efter brand ca. 1900, den havde også været betydelig større, idet Kallerupvadested 4 har hørt til den. Lidt længere mod øst gik vejen igennem Kræn Kusks gård, de flyttede fra Kallerup i 1928.

Norden for den lå sognefogdens gård, vistnok også en slægtsgård, den havde også været større, idet "Knuden", som nu hører til Kallerupvadested 5, blev solgt fra i 1936. Gården er i dag nedlagt, og jorden hører til Hornstupvej 1 (Gl. Hornstrup) – (I dag har Poul Bojer, Beersted, købt jorden – red. anm.), Efter sigende skulle der for år tilbage i ejendommen have boet en "podemester" (gartner) og det skrev han på latin.

Laust Støvring's ejendom.

Stuehuset og stalden lå i forlængelse af hinanden. I stuehusets østlige ende, hvor der normalt ville være fordør, var bagdøren ind til bryggerset og køkkenet. Imellem disse og stalden var der to små stuer, side om side. Fra den ene af dem kunne man så gå ud i stalden. Forgangen var en tilbygning på husets sydside. Mathis' hus var bygget på samme måde.